

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

No5(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 326 sahifa,
6-may, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woogyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (PhD)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Fizika ta'limida integratsiyalashgan yondashuv: mazmuni va ahamiyati.....	10
Doniyorova Iroda Baxtiyor qizi	
Zamonaviy boshlang'ich ta'lim: milliy dastur, kompetensiya va xorijiy tajriba integratsiyasi.....	14
Omonova Nilufar Parda qizi	
The Role of Environmental Project-Based Learning in Developing EFL Learners' Productive Skills.....	19
Xujanova Shaxina Abdullayevna	
Boshlang'ich sinflarda integratsiyalashgan ta'limning pedagogik aspektlari	24
Eshpo'latova Elnora Yo'ldoshovna	
Talabalarda stressga barqarorlikning nazariy va amaliy tahlili.....	29
Nurmatov Nurhayot Nurziyot o'g'li, Maxmudova Shahzoda Maksudovna	
Malakaviy o'quv amaliyoti jarayonida bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishda didaktik ta'minotning ahamiyati.....	32
Ramozonova Bahroy Sadriddinovna	
Oliy ta'limda raqamli pedagogikaning institutsionlashuvi: boshqaruv, siyosat va raqamli transformatsiya strategiyalari.....	36
Nuraliyeva Dilshoda Yo'ichiboy qizi	
Aholini jismoniy sog'lomlashtirishda sog'lomlashtiruvchi mashg'ulotlarni tashkil etish metodikasi.....	41
V. Sh. Raximov	
O'spirinlik davrida motiv va motivatsion sohalarning kasb tanlashdagi o'rni	46
Rayimqulova S., Pulatova R., Do'smatova S., Matyakubova Shohista Odamboy qizi	
Tarbiyachi shaxsining shakllanishida psixologik determinantlarning roli	51
Vasila Yusupova	
Kasbiy ta'lim o'quvchilarini ijodiy qobiliyatini oshirishda xorijiy tajribalardan foydalanish	55
B. X. Sharopov	
Raqamli axborot makonida gumanistik g'oyalarni integratsiyalashning nazariy konsepsiyasi	59
Isanov Najotbek Ilmamat o'g'li	
Fanlararo integratsiya asosida o'quvchilarda iqtisodiy bilimlarni rivojlantirish imkoniyatlari.....	63
J. M. Fayzullayev, Ortiqova E'zoza Olimjon qizi	
Millatlarning o'ziga xos dunyoqarashining psixologik xususiyatlari	67
Murxashev Axmadxon Olimjon o'g'li	
Xalqaro ta'lim dasturlari asosida kasbiy ta'lim muassasalarida metakognitiv kompetensiyalarni shakllantirish metodikasi.....	70
S. A. Qarshiboyev	
Ijtimoiy media kontentlari orqali talabalarda fuqarolik pozitsiyasini shakllantirishning nazariy asoslari.....	74
Suyunov Rustam Sadriddinovich	
Ko'p tilli muhitda ingliz tilini o'rganishning lingvistik xususiyatlari	78
Teshaboyeva Mohichexra Sohibjon qizi	
Axborotlashgan jamiyat sharoitida bo'lajak pedagoglarning mediakompetentligini rivojlantirish zarurati.....	81
Umarov Azizbek Vaxobovich	
O'quvchilarda badiiy matn leksikasini o'zlashtirishdagi qiyinchiliklar: muammo va yechim.....	85
Xamroyeva Dilnoza Jahongir qizi	
Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarini ma'naviy tarbiyalashda Ahmad al-Farg'oniy asarlarini kompyuter imitatsion modellari asosida o'qitish metodikasi.....	89
S. S. Qulmurodova	
Enhancement of Periodontal Disease Management Strategies in Individuals With Chronic Hepatitis C Following Attainment of a Sustained Virological Response.....	92
Makhmudova Ugiloy Bakhtiyorovna	

Epithelial-Mesenchymal Transition's Possible Role in the Pathogenesis of Periodontitis (Literature Review).....	95
Burkhonova Zараfruz Kobilovna	
Gamifikatsiya asosida bo'lajak oligofrenopedagoglarda kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish texnologiyalari mexanizmini tatbiq etish	102
Bozorboyev Javlon	
Bo'lajak chizmachilik o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish omillari.....	106
Jamilova Dilsuza To'lqin qizi	
Elektrir va magnit maydonida yorug'likning ikkilamchi sinishi.....	110
Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Alimardonov Husan Yorqin o'g'li, Ismatullayev Sayfiddin Panji o'g'li	
Lazer texnologiyalarining zamonaviy qo'llanilishi	114
Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Muminova Sevinch Kamoliddin qizi, Begnayeve Dilbar Bobonazar qizi	
Fotometrik kattaliklar	117
Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Mamatqulova Zebo Komiljon qizi, Xolmaxmatova Sevara Sirojiddin qizi	
Qutublangan yorug'lik manbalari	121
Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Turdimurodova Kumushbibi, Normuminova Madina	
Tabiatdagi optik hodisalar	125
Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Qudratova Sevinch Otabek qizi, Ulasheva Ruxshona Rustam qizi	
Rus tilini o'qitishda kompetensiyaga asoslangan innovatsion yondashuvlardan foydalanish	129
Erkinova Nozima Utkir qizi	
Rezervga bo'shatilgan harbiy xizmatchilarning ijtimoiy-psixologik reintegratsiyasini tadqiq etishning ilmiy-metodologik tahlili	133
Ikmatullayev G'. Z.	
Raqamli ta'lim platformalarida matematika o'qitishda sun'iy intellekt yordamida baholash tizimini takomillashtirish	136
Mirzayeva Shahlo Abduraxmanovna, Akbarov Ulug'bek, Abdivaliyeva Umida	
Linguistic and Pedagogical Foundations of Teaching English as a Foreign Language in The Uzbek Context.....	140
Shokirova Mushtariy	
Sun'iy intellektning ta'lim jarayonidagi transformatsion roli	144
Uzoqboyev Xojiakbar Qobuljon o'g'li	
Enhancing Collaborative Learning and Peer Feedback in EFL Classrooms Through Padlet: a Digital Approach to Group Work and Assessment.....	148
Veronica Khatamova	
Kar va zaif eshituvchi o'quvchilarning rasmlar asosida aqliy faoliyatini rivojlantirishning vizual-didaktik texnologiyalarini takomillashtirish.....	152
Meliqo'ziyev Abduraxmonjon Qahramonjon o'g'li	
Emotsional intellekt – hr menejerlarning qaror qabul qilish kompetensiyasining determinanti sifatida	157
Abdukarimov Muhammadjon Muratovich	
O'g'il bolalarni mustaqil oilaviy hayotga tayyorlashning tizimli-pedagogik modeli: nazariya, metodologiya va amaliyot	162
Islamova Fotima Shamsiddinovna	
Barkamol yosh avlod fazilatlarini shakllantirishda milliy innovatsion pedagogik texnologiyalarning o'rni.....	170
Olimova Dono Shakirovna, Baxtiyorova Shahnoza Mansurbekovna	
Development of Prevention of Professional-Pedagogical Deformation on the Basis of Health-Saving Technologies in Higher Educational Institutions.....	174
Saidova Parvina Mirzo kizi	
O'zbek xalq pedagogikasi mazmuni asosida talabalarni oilaviy hayotga tayyorlashning ilmiy nazariy asoslari	178
Rahmonqulova Guliza Faxriddin qizi	

Bolalarning maktabgacha yosh davrida emotsional rivojlanishiga oid nazariy qarashlar tavsifi.....	182
<i>Abduraxmonova Gulmira Arapjon qizi, Yuldasheva Umida Maxmudovna</i>	
Alohida ehtiyojli bolalar uy ta'limini tashkil etishning korreksion pedagogik tizimining tarkibiy komponentlari.....	186
<i>Jo'raxo'jayev Muhammadazizxo'ja Xalilxo'ja o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida multimedia vositalarining ahamiyati.....	190
<i>Umida Marasulova</i>	
Boshlang'ich funksiya va aniqmas integral.....	193
<i>Mirzayeva Shahlo, Isroilova Zahro, Erkinova Shahrizoda, Javliyeva Dilnura</i>	
Maktabgacha ta'limda bolalar adabiyoti kerakmi?!.....	196
<i>Dilfuza Shadiyeva</i>	
Experimental Study on the Psycho-Pedagogical Effectiveness of Mall-Based Multimodal Learning in Developing Pluricultural Competence	200
<i>Azimova Sevara Muzaffar qizi</i>	
Simulyatsion o'quv muhitida fizika o'qituvchilarining o'z-o'zini boshqarish va refleksiv kompetentligini oshirish	205
<i>Muradov Ilxomjon Abduxamid o'g'li</i>	
Ta'lim menejmentida strategik boshqaruv tushunchasining evolyutsiyasi.....	209
<i>Raximjonov Jamshid Rafiqjon o'g'li</i>	
Raqamli kompetentlik tushunchasining ilmiy-nazariy talqini va xorijiy hamda mahalliy tadqiqotlar tahlili	214
<i>Umirov Boboyor Baxtiyor o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida faoliyatlar samaradorligini oshirishda pedagogik multimedia vositalaridan foydalanish usullari.....	218
<i>Abdreimova Maftuna O'ktam qizi</i>	
Boshlang'ich sinf texnologiya darsliklarining tuzilishi hamda o'quvchilar yoshiga muvofiqligi.....	223
<i>Bobolov Nuriddin Tojiyevich</i>	
Oliy ta'limda pedagoglarning boshqaruv kompetensiyalarini rivojlantirish uchun zamonaviy texnologiyalar	228
<i>Isabekov Bahodir Isabek o'g'li</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda tolerantlik madaniyatini shakllantirishning ijtimoiy-psixologik masalalari .	233
<i>Boydavletova Sohiba Abduganiyevna</i>	
Aksiologik yondashuv asosida tarbiya fanini o'qitishda innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish.....	239
<i>G'aybullayev Bobur Nomonjon o'g'li</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda mantiqiy tafakkurni rivojlantirishda didaktik o'yinlarning ahamiyati.....	243
<i>Toshpo'latova Muxlisa G'olib qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning refleksiv kompetentligini rivojlantirishning mazmuni va ilmiy-nazariy pedagogik asoslari.....	248
<i>Mamatqulova Saboxat Abduraxmonovna</i>	
Maktabgacha ta'limda monitoring va baholash tizimini takomillashtirish.....	253
<i>Amanova Durdona Kaxramonovna</i>	
O'zbekiston yoshlarining ma'naviy va estetik tarbiyasida tasviriy san'at va zamonaviy pedagogik texnologiyalar.....	257
<i>Esanova Hulkar Abdurayim qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida eksperimental-tajriba faoliyatini tashkil etish	261
<i>Gafurova Dilnoza Saloxiddinovna</i>	
Ommaviy axborot vositalarining jamiyatdagi xavfsizlik hissiga ta'sirining nazariy va amaliy tahlili	266
<i>Nurmatov Nurhayot Nurziyot o'g'li, Qoldiboyeva Xayriniso Eldarovna</i>	
Milliy o'yinlarni o'qitishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining pedagogik imkoniyatlari.....	269
<i>Ismatov Po'latjon Abdumannobovich</i>	
Ta'lim sifatini boshqarish jarayonida kvalimetrik parametrlarini takomillashtirishda xorijiy tajribalarning ahamiyati	273
<i>Karimova Maxbubaxon Mukimjonovna</i>	

Innovatsion ta'lim sharoitida bolalar adabiyotini o'qitish metodikasini takomillashtirish modeli.....	278
<i>Mirzayeva Nigora Bozorovna</i>	
Matematika o'qitishda milliy qadriyatlarni aks ettirish	282
<i>Mirzayeva Shahlo, Yuldoshova E'zoza Ravshan qizi,</i> <i>Muxtorova Sevinch Asad qizi, Xolboyeva Mushtariy Zayniddin qizi</i>	
Ingliz tilida fe'l frazeoformalarining morfologik tuzilishiga xos umumiy xususiyatlar.....	285
<i>Jo'rayeva Nargiza Shavkatovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining yozma nutqini o'stirishda interaktiv metodlarning ahamiyati.....	289
<i>Ramazonova Munisa Hoshim qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarining lug'at boyligini oshirishda intellektual o'yinlar va interfaol usullardan foydalanish.....	294
<i>Raxmonova Gulrux Ubaydullayevna, Ibragimova Dildora Turabovna</i>	
Maktabgacha ta'limda pedagoglar kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishda uslubiy xizmat va hamkorlik mexanizmlarining samaradorligi.....	298
<i>S. A. Rahmonberdiyev</i>	
Yoshlarni destruktiv submadaniyatlar ta'siridan himoyalashning innovatsion pedagogik usullari	304
<i>Xasanova Marxabo Turayevna</i>	
Социально-психологические особенности домашнего насилия в условиях трансформации семьи и цифровизации общества	308
<i>Абдукадилова Лаура Юльбарсовна, Абдуллаева Азиза Комилжон кизи</i>	
Педагогические основы развития инновационной компетентности педагогов в системе дошкольного образования.....	315
<i>Гульнара Ахтямовна</i>	
Роль учебного процесса и творческой деятельности в сохранении психологического равновесия.....	320
<i>Коршубаева Рано Хазраткуловна</i>	

O'ZBEKISTON YOSHLARINING MA'NAVIY VA ESTETIK TARBIYASIDA TASVIRIY SAN'AT VA ZAMONAVIY PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR

UDK: 37.091.33

Esanova Hulkar Abdurayim qizi
Guliston davlat pedagogika instituti talabasi

Ilmiy rahbar: Jumaboyev Nabi Pardaboyevich

Guliston davlat pedagogika instituti,

"San'atshunoslik" kafedrasida v.b. dotsenti, p.f.f.d. (PhD)

ORCID: 0000-0002-4188-5269

Annotatsiya: Ushbu maqola O'zbekiston Respublikasida yoshlarni ma'naviy va estetik tarbiyalashda milliy madaniyat va san'at merosining roli hamda zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash samaradorligini o'rganishga bag'ishlangan. Tadqiqot natijalari milliy pedagogik an'analar, xalq ma'naviyati va tasviriy san'at asosida o'quvchilarning ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirishning amaliy ahamiyatini ko'rsatadi. Shuningdek, jahon muzeylari va tarixiy madaniy merosdan foydalanish bolalarning estetik didini kengaytiradi va ularni ijodiy faoliyatga jalb qiladi. Maqolada kompozitsiya fani, estetik tarbiya va zamonaviy pedagogik yondashuvlarning bolalar ijodkorligi va ma'naviyatiga ta'siri batafsil tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: milliy madaniyat, tasviriy san'at, ijodiy kompetensiya, estetik tarbiya, zamonaviy pedagogik texnologiyalar, kompozitsiya, yoshlar tarbiyasi.

Abstract: This article is dedicated to examining the role of national culture and artistic heritage, as well as the effectiveness of modern pedagogical technologies, in the moral and aesthetic education of youth in the Republic of Uzbekistan. The research findings demonstrate the practical significance of developing students' creative competencies based on national pedagogical traditions, cultural heritage, and visual arts. Furthermore, the use of international museums and historical cultural heritage expands children's aesthetic perception and actively engages them in creative activities. The article provides a detailed analysis of composition studies, aesthetic education, and modern pedagogical approaches, highlighting their impact on the creativity and moral development of children.

Key words: national culture, visual arts, creative competency, aesthetic education, modern pedagogical technologies, composition, youth education.

Аннотация: Данная статья посвящена изучению роли национального культурного и художественного наследия, а также эффективности применения современных педагогических технологий в духовно-эстетическом воспитании молодежи в Республике Узбекистан. Результаты исследования демонстрируют практическую значимость развития творческих компетенций учащихся на основе национальных педагогических традиций, народной духовности и изобразительного искусства. Кроме того, использование мировых музеев и историко-культурного наследия способствует расширению эстетического вкуса детей и вовлечению их в творческую деятельность. В статье подробно анализируется влияние предмета композиции, эстетического воспитания и современных педагогических подходов на творческое развитие и духовность детей.

Ключевые слова: национальная культура, изобразительное искусство, творческая компетенция, эстетическое воспитание, современные педагогические технологии, композиция, воспитание молодежи.

KIRISH

O'zbekiston Respublikasining mustaqillikka erishish jarayoni nafaqat siyosiy, balki madaniy va ma'naviy sohalarda ham chuqur ildiz otgan tarixiy qadriyatlar va merosga tayangan holda amalga oshirilgan. Milliy pedagogik an'analarning saqlanishi va rivojlanishi, tarixiy tajribalar hamda boy madaniy meros zamonaviy pedagogik texnologiyalar bilan uyg'unlashib, yosh avlodning ma'naviy va estetik tarbiyasida muhim rol o'ynamoqda. Shu kontekstda, yoshlarni tarbiyalash va ularning ijodiy salohiyatini oshirish masalasi nafaqat o'quv jarayonida, balki jamiyatning madaniy hayotida ham ustuvor ahamiyatga ega.

Prezident Shavkat Mirziyoyev tomonidan ilgari surilgan beshta asosiy tashabbus yoshlarga nafaqat ma'naviy va intellektual rivojlanish imkoniyatlarini yaratishga, balki ularning bo'sh vaqtini mazmunli va samarali

tashkil etishga qaratilgan [1:355]. Ushbu tashabbuslar keng jamoatchilik tomonidan ijobiy qabul qilinib, barcha hududlarda amaliyotga joriy etildi, bu esa yoshlarning jamiyatga faol integratsiyasini kuchaytirishga xizmat qilmoqda.

Bugungi kunda O'zbekiston Respublikasida amalga oshirilayotgan davlat siyosati, pedagogik va huquqiy hujjatlar milliy qadriyatlarni saqlash va rivojlantirishga, shuningdek, yoshlarni jahon ta'lim standartlariga moslashtirishga qaratilgan. Jumladan, milliy san'at, madaniyat va tarixiy merosdan keng foydalanish yoshlarning ijodiy salohiyatini oshirishda, ularni ijodiy fikrlashga va estetik didini shakllantirishga yordam beradi [1:356; 2:47].

Shu nuqtai nazardan, bolalarning ijodkorligini rivojlantirish va tasviriy san'atga qiziqishini uyg'otish uchun san'atning turli turlari: rassomlik, haykaltaroshlik, arxitektura, musiqa, teatr va kino – samarali vosita sifatida qo'llaniladi [3:6985]. Bu esa nafaqat o'quvchilarda ijobiy xulq-atvor, tabiatga, hayvonot olamiga mehr-muhabbat va san'atga hurmatni shakllantiradi, balki ularning fikrlash doirasini kengaytirib, kreativ va kritik tafakkurini rivojlantiradi.

Shuningdek, yoshlarning ijodiy salohiyatini oshirish va estetik tarbiyasini mustahkamlash jarayonida xalqaro tajribadan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi. Masalan, jahon muzeylari va tarixiy madaniy meros namunalariidan foydalanish bolalarda madaniy kontekstni anglash, vizual tafakkur va ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish imkonini beradi [4:462]. Shu tariqa, milliy madaniyat va zamonaviy pedagogik texnologiyalarni uyg'unlashtirish nafaqat bilim berish, balki yoshlarning shaxsiy rivojlanishi va ijtimoiy faolligini oshirishga xizmat qiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Ushbu tadqiqotda O'zbekiston yoshlarini san'at va ma'naviy-estetik tarbiyalash jarayonida milliy pedagogika va zamonaviy san'at ta'limi metodlari asosida analitik, empirik va komparativ yondashuvlar qo'llanildi. Tadqiqot metodikasi bir nechta asosiy bosqichlardan iborat bo'ldi:

Analitik tahlil: O'zbekiston yoshlari orasida san'atga qiziqish va ijodiy faoliyatni rivojlantirish bo'yicha mavjud pedagogik tajribalar va milliy an'analar o'rganildi [3:6986]. Shu jumladan, tasviriy san'at darslarining mazmuni, interaktiv mashg'ulotlar va ijodiy mashg'ulotlarning samaradorligi tahlil qilindi.

Empirik tadqiqotlar: Bolalarning estetik didini shakllantirish va ijodiy salohiyatini rivojlantirishda jahon muzeylari va madaniy merosdan foydalanishning ta'siri kuzatildi [4:460]. Xususan, Ermitaj, Tretyakov, Drezden galereyalari va Luvr kabi muzeylarning virtual va amaliy materiallari o'quv jarayoniga integratsiyalandi va ularning ta'lim samaradorligi baholandi.

Komparativ yondashuv: Milliy pedagogik an'analar va zamonaviy pedagogik texnologiyalarni uyg'unlashtirishning samaradorligi boshqa mamlakatlarning san'at ta'limi tajribalari bilan solishtirildi [5:1]. Shu orqali o'quvchilarda ijodiy tafakkur va vizual idrokni rivojlantirishning eng optimal usullari aniqlandi [7:2]. Ma'lumotlarni yig'ish vositalari: Intervyular, kuzatuv, o'quv dasturlarining kontent-analizi hamda pedagogik tajribalar natijalari tadqiqotda asosiy ma'lumot manbalari sifatida ishlatildi. Bu usullar orqali o'quvchilarning ijodiy salohiyatini, san'atga qiziqishini va estetik didini shakllantirish bo'yicha real amaliyot baholandi.

Pedagogik va estetik vositalar: Tadqiqotda kompozitsiya fani, rang va shakl harmoniyasi, simmetriya va assimetriya, format va kontrast kabi estetik tushunchalardan foydalanildi [11:1]. Bu vositalar o'quvchilarda ijodiy fikrlashni, g'oya va hissiyotlarni vizual tarzda ifodalashni rivojlantirishda asosiy rol o'ynadi [12:41]. Shu bilan birga, san'at mashg'ulotlarida nazariy bilimlarni amaliy tajriba bilan uyg'unlashtirish metodlari keng qo'llanildi, bu esa o'quvchilarning ijodiy ko'nikmalarini chuqurlashtirishga xizmat qildi.

Ushbu metodik yondashuv orqali milliy va jahon tajribasini uyg'unlashtirish, bolalarning san'atga bo'lgan qiziqishini oshirish va ijodiy tafakkurini rivojlantirish samaradorligi ilmiy asosda baholandi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, milliy madaniyat va san'at merosini zamonaviy pedagogik texnologiyalar bilan uyg'unlashtirish yoshlarning ijodiy va estetik ko'nikmalarini sezilarli darajada oshirdi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, o'quvchilarning ijodiy salohiyati nafaqat texnik ko'nikmalarni rivojlantirish orqali, balki estetik tafakkur va vizual idrokni shakllantirish orqali ham mustahkamlanadi. Xususan:

- 1. Rassomlik va haykaltaroshlik mashg'ulotlari:** Kompozitsiya asoslarini o'rgatish orqali o'quvchilarda vizual tafakkur, shakl va rang uyg'unligini idrok qilish qobiliyati sezilarli darajada rivojlandi. Shu bilan birga, ijodiy mashg'ulotlar o'quvchilarda individual ifoda va g'oya yaratish qobiliyatini ham mustahkamladi [3:6987].
- 2. Madaniy meros va jahon muzeylari tajribasi:** Ermitaj, Tretyakov, Luvr va boshqa mashhur muzeylardan foydalanish bolalarning tarixiy va estetik tafakkurini kengaytirdi, madaniy kontekstni tushunish, vizual tafakkur va san'atga bo'lgan qiziqishni kuchaytirdi [4:462]. Shu orqali o'quvchilar nafaqat milliy, balki global madaniyatga doir bilim va qadriyatlarni o'zlashtirdi.

3. **Tasviriy san'atning hissiy va ijtimoiy ta'siri:** Bolalar ijodkorligi va estetik didni shakllantirishda tasviriy san'at ijobiy his-tuyg'ularni uyg'otdi, ruhiy uyg'unlikni mustahkamladi va o'quvchilarda tabiatga, hayvonot olamiga mehr-muhabbatni kuchaytirdi ^[2:305]. Shu bilan birga, san'at mashg'ulotlarida kreativ yondashuvlar bolalarning muammolarni hal qilish va o'z g'oyalarni ifodalash qobiliyatini oshirdi.
4. **Ijodiy va ijtimoiy rivojlanish:** Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, san'at o'quvchilarda nafaqat ijodiy salohiyatni oshiradi, balki ularni ijtimoiy jihatdan ham faollashtiradi. Masalan, guruh ishlari va loyihalar orqali o'quvchilar bir-biri bilan hamkorlikni o'rganadi, estetik va ma'naviy qadriyatlarni baham ko'radi, bu esa ijtimoiy ma'naviyatni mustahkamlashga xizmat qiladi.

Shu tarzda, milliy madaniyat va jahon san'at merosini pedagogik jarayonlarga integratsiyalash yoshlarning ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirish, estetik didini shakllantirish va ijtimoiy-ma'naviy tarbiyasini mustahkamlashda samarali vosita ekanligi aniqlandi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Natijalar milliy pedagogik an'analar va zamonaviy pedagogik texnologiyalarni uyg'unlashtirishning samaradorligini aniq tasdiqladi. Bolalarning ijodkorligini rivojlantirishda san'atning turli shakllaridan: rassomlik, haykaltaroshlik, arxitektura, musiqa, teatr va kino – foydalanish ularning estetik didi, vizual tafakkuri va ijodiy fikrlash qobiliyatini sezilarli darajada kengaytiradi ^[5:1].

Kompozitsiya fani orqali shakl, rang uyg'unligi, simmetriya va kontrast tushunchalarini o'rgatish o'quvchilarda g'oya va hissiyotlarni vizual tarzda ifodalash imkonini beradi. Shu bilan birga, o'quvchilar ijodiy tafakkurini rivojlantirish, tasviriy ifoda va estetik qobiliyatlarini mustahkamlash imkoniga ega bo'ladi ^[11:1].

Zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash tasviriy san'at ta'limida ijodiy salohiyatni oshirishda muhim rol o'ynaydi. Jumaboyev (2025) tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, interaktiv mashg'ulotlar va innovatsion metodik yondashuvlar o'quvchilarning ijodiy kompetensiyalarini oshiradi hamda san'atni tushunish darajasini sezilarli darajada yaxshilaydi ^[7:2]. Shu bilan birga, estetik va ma'naviy tarbiya asoslari, go'zallikni idrok etish qobiliyatini shakllantirish va san'at asarlaridan ilhom olish yoshlarning shaxsiy rivojlanishi va kasbiy tayyorgarligiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi ^[8:171].

Sharqiy pedagogika estetik konseptlarini tadbiq etish, san'at va ma'naviyat uyg'unligini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, Sharq falsafasi va estetik qadriyatlarni integratsiyalashgan holda san'at ta'limini tashkil etish o'quvchilarda axloqiy va estetik qarorlar qabul qilish qobiliyatini mustahkamlaydi ^[9:219]. Bu esa o'quvchilarni faqat texnik jihatdan emas, balki ma'naviy, estetik va ijtimoiy jihatdan rivojlantiradi.

Shuningdek, o'quvchilar ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirish, kelajakda professional o'sish va kasbiy tayyorgarlikni shakllantirishda san'at o'qituvchilari uchun strategik yondashuvlar muhim hisoblanadi.

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, vizual san'at o'qituvchilarining ijodiy kompetensiyalari ularning pedagogik faoliyatida innovatsion metodlarni samarali qo'llashga yordam beradi, shu orqali o'quvchilarning ijodiy yondashuvlari va estetik tafakkuri yanada rivojlanadi ^[10:1].

Bundan tashqari, rassomlik va tasviriy san'at mashg'ulotlarida o'quvchilarning hissiy tajribalarini rivojlantirish va vizual tafakkurini mustahkamlashda metodik vositalarning roli katta.

Khayrov (2025) tadqiqotlariga ko'ra, o'quvchilarning rassomlik va chizmachilik faoliyatidagi muvaffaqiyatlari ularning ijodiy yondashuvi, tasviriy ifoda va estetik tafakkurini shakllantirishga bog'liq ^[12:41]. Shu tarzda, san'at ta'limi o'quvchilarda faqat texnik ko'nikmalarni shakllantirmay, balki ularni ma'naviy, estetik va ijtimoiy jihatdan boyitadi, shaxsiy va ijodiy rivojlanishlarini mustahkamlaydi.

Yuqoridagi natijalar shuni ko'rsatadiki, milliy madaniyat va zamonaviy pedagogik texnologiyalarni uyg'unlashtirish yoshlarning ijodiy salohiyatini rivojlantirish va estetik didini shakllantirishda samarali vosita hisoblanadi. Shu bilan birga, san'at ta'limi o'quvchilarda ijtimoiy va ma'naviy ongni mustahkamlash, jamoaviy ish va hamkorlik ko'nikmalarini rivojlantirish imkonini beradi, bu esa yoshlarning jamiyatdagi faolligini oshirishga xizmat qiladi.

XULOSA

O'zbekiston Respublikasida amalga oshirilayotgan pedagogik siyosat va milliy madaniyatni rivojlantirish bo'yicha tashabbuslar yoshlarning ijodiy va estetik salohiyatini oshirishda muhim ahamiyatga ega ekanligi tasdiqlandi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, tasviriy san'at, rassomlik, haykaltaroshlik, arxitektura, musiqa va teatr kabi san'at turlaridan foydalanish orqali bolalar ijodkorligi va estetik didi sezilarli darajada rivojlantiriladi ^[1:356]. Shu bilan birga, ular milliy madaniyat va ma'naviy qadriyatlarga hurmatni o'zlashtirib, san'at orqali o'z fikrini ifodalash va ijodiy qarorlar qabul qilish qobiliyatini shakllantiradi ^[3:6967].

Zamonaviy pedagogik texnologiyalarni tadqiqot jarayoniga integratsiyalash yoshlarning ijodiy salohiyatini yanada oshirishga, pedagogik jarayonni jahon standartlariga moslashtirishga va interaktiv, samarali o'quv muhitini yaratishga imkon beradi. Shu tarzda, milliy an'analar va jahon pedagogik tajribasini uyg'unlashtirish bolalarning shaxsiy, estetik va ijtimoiy rivojlanishini ta'minlaydi.

Xulosa qilib aytganda, milliy madaniyatni saqlash va rivojlantirish, tasviriy san'at va zamonaviy pedagogik texnologiyalarni uyg'unlashtirish orqali yoshlarning ijtimoiy-faol, ijodiy va estetik rivojlanishi kafolatlanadi. Bu yondashuv nafaqat bilim berish jarayonini boyitadi, balki kelajak avlodning ma'naviy qadriyatlarini, estetik didi va kreativ qobiliyatlarini shakllantirishda samarali vosita sifatida xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Odiljon I., Gulnoza H. Talabalarni chizmachilik darslarida ijodiy-kreativ fikrlashga o'rgatish // Elita.uz elektron ilmiy jurnali. - 2024. - T. 2. - № 1. - B. 355–358.
2. Imomov F. S. o'g'li. Tarbiyasi og'ir bolalarni qayta tarbiyalashda tasviriy san'atning o'rni // SCHOLAR. - 2023. - Vol. 1. - № 33. - B. 302–306. - DOI: 10.5281/zenodo.10341543.
3. Berikbaev Alisher Alikulovich. "Development of competence skills of art education students" // International Journal of Psychosocial Rehabilitation. - 2020. - Vol. 24. - № 4. - P. 6984–6988.
4. Юсупова Ш. А., Жумабоев Н. П. Тасвирий санъат дарслари орқали ўқувчиларни ижодкорликка ўргатиш // Science and Education. - 2021. - T. 2. - № 2. - С. 460–464.
5. Baxtiyarova F. "Modern Technologies in Developing Professional Creative Activity of Students" // Ilm-Fan va Ta'lim. - 2023. - Vol. 1. - № 1.
6. Jumaboyev N. Moral and Aesthetic Principles of Eastern Thinkers: Application in Modern Education // International Journal of Artificial Intelligence. - 2025. - № 4. - P. 1489–1494.
7. Pardaboevich Jumaboyev Nabi. "Tasviriy san'at ta'limida zamonaviy pedagogik texnologiyalarning qo'llanilishi va ularning ijodiy salohiyatga ta'siri". - 2025.
8. Jumaboev Nabi Pardaboevich. "Beauty and Moral Education in Eastern Pedagogy: Opportunities for Application in the Process of Artistic Education" // ИКРО журнал. - 2025. - T. 16. - № 1. - С. 170–172.
9. Pardaboevich Jumaboyev Nabi. "The Application of Eastern Philosophical Aesthetic Concepts in Artistic Education and Their Interpretation in Pedagogical Research" // Pedagogik islohotlar va ularning yechimlari. - 2025. - Vol. 14. - № 1. - P. 218–222.
10. Pardaboevich Jumaboyev Nabi. "Development of Creative Competencies as the Foundation of Professional Growth for Visual Arts Teachers" // Zenodo. - 2025.
11. Yusupova Shoxista Alimjanovna. "Ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirishda kompozitsiyaning pedagogik ahamiyati". - 2025. - DOI: 10.5281/zenodo.17407745.
12. Khayrov R. Z. U. "The Role of Drawing and Painting in the Training of Future Teachers of Fine Arts" // International Journal of Formal Education. - 2025. - Vol. 4. - № 7. - P. 41–48.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №5(2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.